

**ЗАСТОСУВАННЯ КК УКРАЇНИ 1960 Р. ДО ЗЛОЧИНІВ СТРОКИ
ДАВНОСТІ В ЯКИХ НЕ БУЛИ ЗУПИНЕНІ
(ПИТАННЯ ДЖЕРЕЛ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА УКРАЇНИ)**

Серед багатьох вчених, домінуючим у науці кримінального права є положення про те, що кримінальний кодекс є єдиним джерелом кримінального права. Проте незважаючи на те, що у ч. 3 ст. 3 Кримінального кодексу (далі – КК) України вказано на те, що злочинність діяння, а також його караність та інші кримінально-правові наслідки визначаються тільки Кримінальним кодексом України, сутність будь-якої кримінально-правової норми не зводиться винятково до встановлення злочинності діяння і його караності. Кримінальне право містить в собі й інші норми, що містять загальні засади кримінальної відповідальності, покарання, норми-принципи, які одержали закріплення в різних джерелах права.

Так, джерелом окремих кримінально-правових норм є КК України 1960 р., який тим самим проявляє за висловленням О.І. Бойцова «ультраактивність» своєї дії, тобто старий закон «переживає» відведений йому строк і продовжує діяти й застосовуватися (Бойцов А.И. Действие уголовного кодекса во времени и в пространстве. 1995, с. 75). Підставою для його застосування служать ч. 2 ст. 4 і ст. 5 КК України 2001 р. Так, у відповідності до ст. 4 КК України 2001 р., злочинність і караність діяння визначаються законом про кримінальну відповідальність, який діяв під час здійснення цього діяння (дії або бездіяльності).

Тлумачення цих норм дозволяє зробити висновок, що КК України 1960 р. підлягає застосуванню при сукупності трьох умов: 1) якщо злочин вчинено до моменту набрання чинності КК України 2001 р. – 1 вересня 2001 р.; 2) якщо КК України 2001 р. не займає відносно особи, що вчинила злочин, більш м'яку позицію в порівнянні із КК України 1960 р.; 3) якщо не минули строки давності притягнення особи до кримінальної відповідальності.

Але у зв'язку із тим, що як і в ст. 49 КК України 2001 р., так і в ст. 48 КК України 1960 р. встановлено загальний перебіг строку давності – п'ятнадцять років, в разі, коли особа, що вчинила злочин, ухилилася від слідства або суду і давність не була зупинена вчиненням нового злочину, тоді загальний строк перебігу строку давності становить п'ятнадцять років в незалежності від тяжкості вчиненого злочину. Звідси слідує такий висновок, що положення норм КК України 1960 р. застосовуються тільки у випадку вчинення злочину до 1 вересня 2001 року і якщо його норми скасовують злочинність діяння, та/або в будь-якій частині пом'якшують кримінальну відповідальність або іншим чином поліпшують становище особи.

Тобто якщо особа вчинила злочин до набрання чинності КК України 2001 р. і за цей злочин Кримінальним кодексом України 1960 р. передбачено покарання більше п'яти років, і у разі якщо також, або санкція за це діяння за КК України 1960 р. пом'якшена в будь-якій частині, або якимось ще іншим чином поліпшує становище особи – то застосовуються положення КК України 1960 р. Це правило діє в тому разі, якщо перебіг строку давності не був зупинений.

Також КК України 1960 р. буде діяти і в тих випадках, коли за злочин Кримінальним кодексом України 1960 р. передбачено покарання більше п'яти років і не сплинули строки давності більше десяти років, і коли або санкція за злочин передбачений КК України 1960 р. буде такою ж (тобто співпадати) із санкцією за злочин передбачений КК України 2001 р., або коли КК України 2001 р. за такий же злочин не поліпшує становище особи (також в тому разі, якщо перебіг строку давності не був зупинений).

КК України 1960 р. буде застосовуватися й в тих випадках, коли і КК України 1960 р., а також і КК України 2001 р. за один й той самий злочин визначають однакове правове положення особи, що вчинила такий злочин.

Тому дослідивши і порівнявши КК України 1960 р. і КК України 2001 р. були виявлені такі норми КК України 1960 р. які застосовуються до осіб, що вчинили злочин до вступу в дію КК України 2001 р. та в яких строки давності не були зупинені:

- 1) до злочинів, що передбачають покарання від 5 до 10 років позбавлення

волі відносяться (44 склади): ч. 2 ст. 67, ч. 2 ст. 68-1, ч. 1 ст. 69-1, ч. 1 ст. 71, ч. 2 ст. 82, ч. 4 ст. 82, ч. 2 ст. 86, ч. 1 ст. 101, ч. 2 ст. 101, ч. 3 ст. 101, ч. 2 ст. 108-2, ч. 2 ст. 108-3, ч. 2 ст. 117, ч. 2 ст. 118, ч. 1 ст. 124-1, ч. 2 ст. 141, ч. 2 ст. 165, ч. 2 ст. 174, ч. 2 ст. 175, ч. 2 ст. 176, ч. 2 ст. 183, ч. 2 ст. 187-6, ч. 3 ст. 206, ч. 2 ст. 215, ч. 2 ст. 217-1, ч. 1 ст. 217-2, ч. 2 ст. 217-2, ч. 2 ст. 220, ч. 2 ст. 220-1, ч. 2 ст. 221-1, ч. 2 ст. 228-2, ч. 3 ст. 229-6, п. «в» ст. 235, п. «в» ст. 238, п. «г» ст. 240, п. «г» ст. 241, ст. 242, п. «б» ст. 245-1, ст. 246, п. «д» ст. 249, п. «в» ст. 253, п. «б» ст. 254-1, п. «б» ст. 259, ст. 261.

2) до злочинів, що передбачають покарання більше 10 років позбавлення волі відносяться (37 складів): ст. 58, ст. 69, ч. 2 ст. 70, ч. 1 ст. 77, ч. 4 ст. 84, ч. 2 ст. 86, ст. 86-1, ст. 93, ст. 94, ч. 3 ст. 117, ч. 4 ст. 117, ч. 2 ст. 118, ч. 3 ст. 123-1, ч. 4 ст. 123-1, ч. 2 ст. 124-1, ч. 3 ст. 142, ч. 2 ст. 187-6, ч. 2 ст. 189-5, ч. 1 ст. 190, ч. 3 ст. 211, ч. 3 ст. 215, ч. 3 ст. 217-2, ч. 2 ст. 221, ч. 2 ст. 223, ч. 2 ст. 228-2, ст. 228-3, ст. 229-5, ч. 1 ст. 229-12, ч. 3 ст. 229-17, ч. 3 ст. 229-15, п. «б» ст. 234, п. «в» ст. 234, п. «б», «в» 241, п. «б» ст. 245-1, ст. 247, ст. 248, п. «г» ст. 254-2.

Наведемо приклад застосування КК 1960 р. Санкція ч. 4 ст. 117 КК України 1960 р., яка передбачає кримінальну відповідальність за зґвалтування, що спричинило особливо тяжкі наслідки, а так само зґвалтування малолітньої, займає більш м'яку позицію стосовно суб'єкта злочину, у порівнянні із ч. 4 ст. 152 КК України 2001 р. в частині мінімального розміру призначення покарання у вигляді позбавлення волі, оскільки вона передбачає можливість призначення покарання у вигляді позбавлення волі на строк від 8 до 15 років, а санкція ч. 4 ст. 152 КК України 2001 р. – на строк від 10 до 15 років.

Таким чином, зробимо висновок, що КК 1960 р. все ще продовжує діяти після набрання чинності новим КК України 2001 р. на території України у вигляді застосування при кваліфікації злочинів та призначенні покарання за злочини, що були вчинені до 1 вересня 2001 року й у випадку коли КК 1960 р. в будь-якій частині пом'якшує становище особи, що притягується до кримінальної відповідальності (або встановлює межі кримінальної відповідальності нарівні з КК України 2001 р.).